

● 11 май кuni Оксарой қароргоҳида Умумий таълим мактаблари моддий-техника базасининг ҳолатини ўрганиш ҳамда 2004-2008 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш дастурини ишлаб чиқиш бўйича Махсус комиссиянинг йиғилиши бўлди. Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов бошқарди.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов 12 май кuni Оксаройда Россия Федерацияси мудофаа вазири Сергей Ивановни қабул қилди.

● Олий Мажлис Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди.

● Қори Ниёзий номидаги Ўзбекистон педагогика фанлари илмий тадқиқот институтида узлуксиз таълим жараёнини такомиллаштиришнинг долзарб масалаларига бағишланган илмий-амалий конференция ташкил этилди.

● «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати марказий кенгашида болаларнинг «Сехри ёғду» кино-фото асарлари республика фестивали аяқуналди.

● Москванинг Бауман номидаги техника университети ҳамда энергетика институти ректорлари Бухоро давлат университетида (БДУ) бўлди.

● Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида Марказий Осиёда табиати муҳофазаси қилиш муаммоларини ҳал қилишда дипломатия тузилмалар иштирокига бағишланган «Экология ва дипломатия» учинчи халқаро конференцияси бўлиб ўтди.

● Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институтида «Фидойи ёшлар клуби» ташкил этилди.

● Поп туманидаги Ш.Мирсultonова номи ширкат хўжалиғи филиалини Ширманой Мамадалиева вилаетда биринчи бўлиб пилла теримини бошлади.

● Янгикўрган туманидаги Исковот кишлоғида бугдунинг унга айлантурувчи минн завод ишга тушди.

Сариосиёликлар мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантиришга ўзларининг муносиб улушларини қўшишга астойдил иштирокдалар. Улар йирик сув иншоотлари қурилишларида шижоат кўрсатишмоқда, хом ашёни қайта ишлаш корхоналарида самарадорликни ошириш учун ички имкониятларни ишга солишмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Механик Рустам Нарзуллаев, бош уста Эгамберди Жўраев.

2. «Тўполан» сув омбори қурувчилари Сайридин Ниёзов ва Музаффар Каримовлар.

С. ЭШМИРЗАЕВ олган суратлар.

Ҳаёт уммонида сузган кемалар

Бундан бир-икки ой илгари газета-мизда бир мақола чоп этилган эди. «Қишлоқ боласининг қаери кам?», деган сарлавҳада. Мазмунини тўғридан-тўғри билан айтиш мумкин: бу мақолада қишлоқ мактабларининг аҳоли ҳароб. Бошлар спортга эътибор йўқ. Машғулот заллари ўқувчиларнинг тушига ҳам кирмайди. Стадионни ўт, тикан боғсан, мол, қўй-қўзилар ўтлайди. Бошлар консерва қўйсини кептик қилиб ўйнашади. Ҳукуматимиз томонидан бошлар спортини ривожлантириш асосий мудоаога айланган бир пайтда, ўша тўман ҳокими мактаб ҳовлисига умуман қадам босмаган. Синфхоналарнинг ҳолатини эса қўверинг.

Хуллас, мақола газетада чоп этилди. Ўша кунларда ҳоким тоб эса Тошкентда малака оширишда экан. ТВ орқали газеталар шарҳидан бу бахари эшитган даргазоб бўлиб муовинига қўнғирок қилади. Муовини шу заҳоти ҳокимиятга ҳамма мактаб директорлари, халқ таълими бўлими раҳбариятини йиғиб, ҳалиги танқид қилинган мактабнинг йирик ҳокими бориб қўрмаган, ҳокимий ташкилотлар назаридан четда қолган бўлса, шўрлик директорнинг қўлидан нима иш келарди. Қириғи, ҳали газета тўманга етиб бормаган. Мақола «Қишлоқ ҳаёти»да чоп этилса-да, ҳоким Тошкентда туриб, телефон орқали «Халқ сузи»ни ўқиб чиқинг, тезда муҳокама қилинган, дея буйруқ бера бошлайди. Муовин ҳам газетани ўқиб қўрмай йилганларга «Халқ сузи» бизни шарманда қилибди, деб аюханоси қилиб, директорни обориб-опкелади.

Мана сизга айрим раҳбарларнинг савияси, келажак авлод тарбияси пойдевори – мактабга, матбуотга, қолаверса, бугунги сийсатимизга муносабат!

Қуни-кеча, аниқроғи, 11 майда Оксарой қароргоҳида бўлиб ўтган йиғин миллат келажиги, авлодларнинг ёруғ эртаси, тараққиётнинг бошланғичи, маданият ва маърифатнинг калити бўлган мактаблар ҳаётига бағишланган. Бундан гап қўп. Агар мазкур йиғиннинг «Умумий таълим мактаблари моддий-техника базасининг ҳолатини ўрганиш ҳамда 2004-2008 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш дастури»ни ишлаб чиқиш бўйича Махсус комиссия томонидан ўтказилганлигини, уни мамлакат Президентини бошқарганлигини инобатга олсак, соҳага нақадар жиддий эътибор қаратилаётганини аниқлаш мумкин. Айниқса, юқорида мисол келтирганимиз каби айрим ҳокимлар ҳам қўзини каттароқ очиб, масаланинг моҳиятини тушуниб бўлсалар, не ажаб?

НИГОХ

Давлати-тизмиди муҳим масалалар юзасидан атрофда фикр юртди. Агар ушбу мажлисини телевидение орқали кузатган, матбуотда ўқиган бўлсангиз, фарзандларимиз бизнинг келажигимиз, уларнинг ҳайрли эртаси учун қайғурмок ўзини англаган миллат ўзчи ҳаводай зарур эканлигини ҳис қиласиз. Бу масалага шунчаки қараш – бугуним ўтса бўлди, эрта бир гап бўлар деб ўзоқни қўра билмай яшашидан бошқа нарсаси эмас. Авлод тарбиясига берафқ қараш халқнинг ўз илдиғига болта уриш билан баробар. Демак, таълим-тарбия биз учун ҳаёт-мамот масаласи. Зотан, кўнгли ёруғ, тафаккури кенг миллат болалари ҳаммаша ўз йўлини топади. Ўз йўлида собит туради. Иродаси мустақам бўлади. Булар-бўлмас гоғлар қаршисида анграйиб турмайди, ҳар хил қўқуларга ўчмайди. Илм, юксак тарбия доимо саодат соҳили сари бошлайди. Образли қилиб айтсак, мактаб эъгулик уммонининг ёруғ соҳили сари сузётган оқ кемадир. Унда миллат юқини кўтараман, деган ёш авлод

камол топапти, унда келажигимиз эгалари ўз манзилларини белгилашмоқда. Шундай экан, ҳар қандай йирик ва масъулиятли вазир-фалар қаторида мактабга, таълимга эътибор қаратилаётгани ҳам бежиз эмас. Шарқда азэлдан дунёнинг бутунлигини, инсоннинг камолотини бевосита тарбия билан боғлашган. Бугун ҳам шундай.

Юртбошимиз таълим-тарбия, мактаблардаги бугунги ҳолатни чуқур таҳлил қилар экан, шундай фикрни алоҳида таъкидлади: «Таълимни тарбиядан, тарбияни таълимдан ажратиб бўлмайди...» Демак, улар уйғун. Улар келажак авлоднинг икки қаноти. Шу ўринда давлат раҳбари гапидан агар таълим ва тарбия уйғун экан, ҳар икки тушунчани эса мактабдан ҳам ажратиб бўлмайди, деган ҳаққоний хулосага келамиз. Демак, таълим ва тарбиянинг замири – мактаб!

Хўш, бугун мактабларимизнинг аҳоли қандайдир? Юртимизда бу соҳада қилинаётган барча эъгу савй-ҳаракатлар ўз самарасини бераётганига шубҳа йўқ. Лекин, ҳамма иш жой-жойда, рисоладагидай, муаммо ва камчиликлар йўқ, десак ўзимизни алдаган бўламиз. Айниқса, мутасадди раҳбарлар, жойлардаги ҳокимлар Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2004-2008 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш дастури»ни тайёрлаш чора-тадбирлари тўғрисидаги Фармойишдаги кўрсатмалар ва шу асосда белгиланган дастур лойиҳаси йўналишларини батафсил ўрганиб чиқишлари лозим. Дастурда бешта йўналиш ишлаб чиқилган. Хусусан, минтақаларда, қишлоқ жойларда аниқ чора-тадбирлар амалга ошириш ҳаётий заруратга айланган. Сир эмас, қишлоқларимизда қўллаб мактаблар анғича таълим стандартлари талабларига жавоб берамайди.

(Давоми 3-бетда)

Наманган доврўғи тикланадими?

Наманганда ўсимликларни биологик химоя қилишни кенг йўлга қўйиш мақсадида ўтган асрнинг етимишинчи йиллари охирида Ўрта Осиёда ягона ўн олти линиялик биофабрика қурилиб, фойдаланишга топширилган эди. Бунинг натижасида гўза майдонларга ёппасига кимёвий препаратлар сепишга деярли барҳам берилди. Масалан, вилаетда 1980 йили 1 гектар сугориладиган майдонга 7,2 килограмм захарли моддалар ишлатилган бўлса, 1990 йилга келиб бу кўрсаткич 1,5 килограммни, 2000 йилда эса бор-йўғи 0,36 килограммни ташкил этган.

Ўша фабрика бугун «Биосервис» корхонаси, деб аталади. Қуввати 1000 тонна. Республикаимиздаги барча биологик корхоналарни оналик материаллари билан таъминловчи йирик, механизациялашган мажмуа. Ўтган йили бу ерда 282 килограмм трихотрофа ишлаб чиқарилди. Бир қарашда бу жуда оз кўрсаткичдек туюлиши мумкин. Лекин, у 564 минг гектар майдондаги ҳосил зараркундаларига биологик усулда қўриқлашга кифоя қилишни эътиборга олсак, бу чакана рақам эмаслиғи аён бўлади.

– Ўтган йили 750 минг гектар майдонда биомасхулот қўллашни режалаштирган бўлсак, амалда 1 миллион гектар атрофидаги майдонда қўлладик.

ТАШАББУС СЎНМАСИН

Бу деган сўз вилает пахтазор, ғаллазорларига камида етти-саккиз мартадан биологик усулда ишлов берилди, – дейди вилает «Башорат ва биоусул» лабораторияси бошлиғи Дилмурод Кодиров.

Маълумотларга қараганда, ўтган йили пахта ҳосилининг кам деганда 10-15 фоизи қўсак қўртига ем бўлган.

– Фойдали хашаротлар ишлаб чиқариш бу масаланинг бир томони, – дейди Кодиров, – бизнинг лаборатория «Биосервис» корхонаси махсуслотларини текшириб, сертификат эзиб беради. Ҳамма гап бу махсуслотларни тўғри қўллаш билан. Гўза агротехникасига риоя қилишда. Фойдали хашаротлар ҳосил зараркундаларига қарши белгиланган вақтда, си-

фатли қўйилмаса ёки гўза чанқатиб ёғовлатиб, қолип, чебуйича хали-хануз Ўрта Осиёда ягона. Республикаимиздаги барча биологик корхоналарни оналик материаллари билан таъминловчи йирик, механизациялашган мажмуа. Ўтган йили бу ерда 282 килограмм трихотрофа ишлаб чиқарилди. Бир қарашда бу жуда оз кўрсаткичдек туюлиши мумкин. Лекин, у 564 минг гектар майдондаги ҳосил зараркундаларига биологик усулда қўриқлашга кифоя қилишни эътиборга олсак, бу чакана рақам эмаслиғи аён бўлади.

– Ўтган йили 750 минг гектар майдонда биомасхулот қўллашни режалаштирган бўлсак, амалда 1 миллион гектар атрофидаги майдонда қўлладик.

(Давоми 3-бетда)

ОГОҲЛИК

Товламачидан эҳтиёт тарбиядан

Кейинги пайтларда тахририятимизга бир қатор тахшилотлар, хўжаликлар раҳбарлари, масъул ҳодимлари қўнғирок қилишиб, айрим нотаниш кимсаларнинг мазкур тахшилотларга келиб «Мен «Қишлоқ ҳаёти» муҳбириман, сизларнинг фаолиятингизни текширишим керак», деган мазмунда талаб қўйганликлари, лекин ўз шахсини тасдиқловчи на бир ҳужжат, на тахририят сафар гувоҳномасини кўрсатганлари, тегшили ҳужжат талаб қилингандан сўнг эса хайр-маъзури насия қилиб жўнаб қолганлари ҳақида хабар беришди. Чунонинг, Тошкент вилаетининг Занғиота туманида, Фарғона, Жиззах, Сирдарё ҳамда Самарқанд вилаетининг айрим туманларида шундай воқеалар юз берган.

Шу муносабат билан тахририят барча тахшилотлар, хўжаликлар раҳбарлари, мутасаддилари, оддий фуқароларга мурожаат этади: «Қишлоқ ҳаёти» газетасининг барча вилоятлардаги муҳбирлари, таникли журналистлар. Улар

тахририятнинг думалоқ муҳри босилган махсус хизмат гувоҳномаларига эга. Тахририят томонидан юбориладиган махсус муҳбирларга эса гувоҳномадан ташқари аниқ манзил кўрсатилган хизмат сафарномаси ва раҳбарият томонидан тасдиқланган сафар режаси берилган. Бундан ташқари, уларга Ўзбекистон Республикасининг матбуот ҳақида ахборот олиш ҳақидаги қонунлари доирасида амал қилиш қатъий уқтирилган.

Тегшили ҳужжатларга эга бўлмаган киши, шубҳасиз, муҳбир никоҳидаги товланмачидир. Ана шундай шубҳали кимсаларга дуч келган тақдирингизда дарҳол тахририятга хабар қилишингизни сўраймиз.

Манзил: Тошкент шаҳри Матбуотчилар кўчаси 32. «Қишлоқ ҳаёти» газетаси тахририяти.
Телефонлар: 133-09-93
133-16-27
133-44-43

Кўксига қуёшни жо этган шоир

Бундан бир неча йил илгари Урфон Отажон (дадамнинг дўсти андижонлик Абдуваҳоб Отажонов – Сайфий домланинг ўғли) «Устозлар хотираси» китобини нашр эттирган экан, яқинда қўлимга теғди.

Китобда XX асрда яшаб ижод этган Хабибий, Сайфий (Абдуваҳоб Отажонов), Мажхурий (Мухаммаджон Махсум Исҳоқов), Анисий (Абдулҳақ Азизов), Улфат (Имоддин Қосимов), Хуррам (Абдулҳақов), Бокир (Амонов) ва бошқалар, мушоиралари, баҳарига ёзган хатлари, хотиралари ва ниҳоят вафотларига ёзилган марсиялари тўпланган.

Ушбу китобда Фафур Гулом билан боғлиқ қўпгина хотира, мушоиралар, хатлар ҳам зўлон қилинган. Урфон Отажоннинг ушбу китобида Андижоннинг абадиётга бош қўйиб кетган шоирлари ҳаёти ва ижод намуналарига бир муҳлис назари билан қараб муаллифнинг уларга бўлган ҳурмат эҳтиромидан мамнун бўламиз.

Китобда лутф этилган шоирлар ўзига алоҳида-алоҳида китоблар эзиб ижодида баҳо беришга арзигулик эди. Улар ўз замонида ижоди билан халқ меҳрига мушарраф бўлган инсонлар. Уларнинг шеърлари, ғазалларидан қанча-қанча қўнгиллар мунаввар бўлган, албатта.

«Фафур Гулом Андижонда» китоби шоир таваллудининг 100 йиллиғига чоп этилиб, Урфон Отажоннинг «Устозлар хотираси»ни тўлдирибгина қолмай, Фафур Гулом билан боғлиқ қўпгина хотиралар эълон қилинганки, унда ўқувчиларга, ҳатто, адабиётшуносларга маълум бўлмаган воқеалар тасвирланган.

(Давоми 5-бетда)

ЎЗБЕКИСТОН - ВАТАНИМ МАНИМ

Юртимиз тинчлигини асраш, унинг ҳудудий дахлсизлигини, яхлитлигини таъминлаш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. Бунинг бир дақиқа ҳам унутмаслигини керак.

Шу бурч ҳисси ҳарбийларимизга ҳам алоҳида масъу-

бериш, ҳуллас, қўп жихатдан етук, баркамол ҳарбий кадрларни тайёрлаш вазифасини ўртага қўяди. Чирчиқ шаҳрида ташкил этилган Тошкент ҳарбий округи сержантлар тайёрлаш мактаби шу мақсад йўлида қўйилган муҳим қадамлардан бири бўлганиди, десак хато

Суянч ва таянч

лият юклайди. Дарҳақиқат Ватан равнақи ва осойишталиги қўп жихатдан ҳарбийларимизга боғлиқ. Шунинг учун ҳам кейинги йилларда мамлакатимиз ҳарбий салоҳиятини янада ошириш, профессионал армияни ташкил этиш ва шакллантириш борасида изчил савий ҳаракатлар олиб боришмоқда. Бу эса ўз-ўзидан ҳарбий соҳада юқори билим, таҳриба ва қўниммага эга бўлган ёшларни тарбиялаш, уларга ҳар томонлама замонавий талаблар даражасида таълим

бўлмас.

Қуни кеча ушбу даргоҳда навабдаги тантанали битирув маросими бўлиб ўтди. Маросим чинакам тантаналарга айланган кетди. Мамлакатимизнинг турли чеккаларидан мактаб битирувчиларини қўллаш учун ота-оналар ташриф буюришди, қўлларидан гул билан ўз ўғилларига меҳр тутиб қўз тикиб турган ота-оналарнинг кўнглидан ўтаётган кечинмаларини билмокчи бўлди.

(Давоми 2-бетда)

ДЕХҚОН ХЎЖАЛИГИ:

Таҳриба, муаммо, ечим

Орамизда Асақани билмаган ёҳуд эшитмаган одам бўлмаса керак. Бу машҳурликнинг замирида заминга бўлган меҳр ётади. Салкам 200 минг киши умргузаронлик қилаётган бу ерда бор-йўғи 11 минг гектар атрофида сугориладиган бўлса, ҳар бир кишига 6 сотих атрофида ер тўғри келади. Қўриқиб турибдики, аҳолининг эътибори ўта юқори. Асақалиқлар бунинг жуда яхши билишди ва шу боис бир парча ердан шу қадар оқилона фойдаланишдики, қўйил қолмасдан иложингиз йўқ.

Айтайлик, бир квадрат метр майдондан 16-18 килограмм помидор оладиганлар бор. Шу майдонга атиги уч-туп қўчат сита-килограмм помидор 800 сўмга ба-хисоб кета-ти. 3 туп помидор қўчатни бераётган даромад 15 минг сўм. Агарда бир хонадонда 4 сотих иссиқхона бўлса, бундан қўриладиган даромад 6 миллион сўм бўлади. Биз бу рақамларни ҳаводан эмас, балки Асақадан қўллаб хонадонлардаги иссиқхоналарни қўриб, уларнинг эгалари билан мулоқотда бўлиб айтганимиз. Ахтари қишлоғида бундай иссиқхоналар камида тўрт мингтадан эйд. Сўнгги йилларда қишлоқ аҳолиси мингдан зиёда «ЎздЭўавто»нинг автомашиналарини харида қилишган экан, шубҳасиз, бу томонқадан заргарона фойдаланишнинг самараси, албатта.

«Р.Иброҳимов» деҳқон хўжалиғи ихтиёрида 60 сотих ер бор. Шундан 36 сотихида иссиқхона мавжуд. Бугунги кунда мазкур деҳқон хўжалиғи бамисоли томорқа эгалари учун илмий-амалий лаборатория вазифасини ўтаётди. Шу боис бундай ташаббускор томорқа эгаси ҳозирча мамлакатимизда қанча, дейиш мумкин. Бу ерда ҳозирги этилаётган янгиликлар эса аста-секин бўлса-да, атрофга ёйилмоқда. Жумладан, арзон ва илмий иссиқхоналар қуриш, қўчат етиштириш, ўсимликлар агротехникаси, янги навлар синовини шулар жумласидандир.

(Давоми 3-бетда)

ЖИНОЯТГА ЖАЗО МУҚАРРАР

Мардонбек Жуманиёв 2003 йилнинг 29 сентябр кuni бир жанжал туфайли Янгиероғли тумани ишлаб бўлими профилактика инспектори бўлиб ишлаётган милиция катта лейтенанти Қўпалбой Отажоновни қасддан отиб ўлдирди.

«Хаммангн отиб ўлдирган»ни оддийгина гап тарика-

ташламокчи эди-ю, лекин ниятига етолмади... Аслида воқеа бир неча йилдан буён давом этаётган қўнлилар ўртасидаги ўзаро низодан келиб чиққан. 2003 йилнинг 10 сентябр кuni Мардонбек Жуманиёвнинг қўшниси Олимбой Бобоқонов туман ҳокими Мардоннинг уйи олдида қўнлиларга борди-келди қилиш учун

“Ўзимни ўзим отмокчи эдим...”

сида айтидиган Мардонбек айтганини қилишдан ҳам қайтмай, «Остона» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Р.Хўраев ва бошқаларни-да отиб

шароит яратиб беришларини сўраб ариза билан мурожаат қилади.

(Давоми 2-бетда)

ХАЛҚ БАНКИ
СИЗНИНГ
ОИЛАНГИЗ БАНКИ

ЮТИЛГАН БАЛИҚ

Жўра Курбонбоев зўр йигит. Тўйларда кураш ҳам тушади. Яхшигина полвон. Давра қизиган. Гурунг авжида. Ноғохон Салим овчи қилиб қолди. Қўлида қамишга тирилган 8-10 та балиқ типирчилаётди. Овчининг оғзини кайфи бор.

—Бу тилла балиқ. Луқман ҳалол бу... Даврадагиларнинг бири гап ташлади:

—Хув, Салим! Бир қозон балиқ ушлагандай гапирасан, ҳаммаси бир ютум-ку...

—И-я, ҳм-м... бир ютум... — Салим қамиш тизимидан кичик сабаздай бир тирик балиқни олди. Деди:

—Шу балиқ бир ютум... Тириклай ютасанми? — Салим ғоз турарди.

Жўра полвон гап отди:

—Тириклай ютасан, нима дейсан?

—Ютсан... Агар тириклайин ютсан...

уйда битта қўйим бор. Узи би-ит-та! Шуну сўяман.

Жўра полвон ўрмидан турди. Салимнинг қўлидан балиқни олди. Оғзини катта очди. Балиқни қўйиб, азовланиб, ютиб юборди. Устидан тўлириб бир пилла арок ичди.

Салим пол.

—Сўяман... қўйимни сўяман, — дедди у кайфи охири.

Ҳамма қўзалди. Салим овчиникига боришди. Қўрадан қўйни чиқариб, оёқ-қўлини боғлашди.

—Мардумин, ма, ланчок, — деди Жўра "ичи" оғриқдан еб борарди, лекин билдирмасди.

—Мардан, мард, — Салим қўйнинг бўғизга пилочки тортиди. Шундай қилиб, Салим овчининг охири қўйи ҳам сўйилиб, ёйилиб кетди. Овчининг хотини ҳеч нарсани тушунмай, хайрон эди.

Менгнор ОЛЛОМУРОВО

ҲИСОБЛИ ДЎСТЛАР

Эшқувват — тижоратчи. Топлар-тутари яхши, ҳамроҳларига ланг бериш унга йўрғакда теккан касал. Фақат янги таниши, бир қизи билан "дом"да турадиган Гулшоддан ҳеч нимани аямайди.

У Гулшоднинг қўлини Отазарнинг қўлига кира солиб, зўра кўтариб келган сумкасини қўйиб чиқиб кетди. Сумка турли ёғиллар-у ичимликларга лик тула. Гулшоднинг уйда йўқлигини билган Отазарнинг шўмлиги тутайди-да, дўсти Нормат иккаласи Эшқувватни боғлаб "тушириш" режасини тузди. Кайфиятсиз қайтиб келган Эшқувват бир пилла чой ичган ҳам эдики, телефон жиринглади. Гулшани кўтарган Отазар уйда меҳмон борлиги, боролмаслигини билдириб уэр айтса-да, Нормат тақлиф қилишни қўймаз, аякка ягона қайиштирилган кўни экинчи қайишта-қайишта уқтиради.

—Ундай бўлса борилик. Бир яраб қайтамиз, — дейди Эшқувват Отазарнинг ҳам ундай. — Сова суммада. Барибир буларни уйга олиб бориб бўламиз. Хотин ёмон, гумона бориши аниқ.

Яхши кунга келган Отазар мезбонга беш минг сўм пул, Эшқувват эса зўра кўтариб келган сумкасини узатди. Учала уфбат барвақт эфёктини бошлаб юбордилар. Тиллапар айтилди, иш, ишлар бўлатилди. Ошқонага чиқиб, сал авал берган беш минг сўмни кимсасига урган Отазарнинг Эшқувват билан "қўйиблашганидан" кайфияти баланд. "Севганини" тоғолмагани ва ўн етти минг сўмлик харажатнинг аламиндан пиллани тўлатиб арок ичаётган Эшқувватнинг бу иши дув-дув гапга айланиб кетди.

Холмурод ҚУРБОНОВ

"АКАМЛАР БЕРГАН ГУРУЧ"

Томса ялайдиган тош қаттиқ акаси бир туғун гуруч юборди-ю, сунган Насибхоннинг тиллари жуда "ечилиб" кетди:

—Акам ҳам бўлмасинлар, акам ундай, акам бундай. Манча шолди экиб...

Кечки пайт келиннинг оши ўхшамабди.

—Оли-инг, — писанда қилди аёл барвақтгина қўлини торган эрига. — Акамлар берган гуруч, ахир. Бириси кун меҳмонга келган қайишнинг олдига товоқ қўйиларкан, мезбоннинг оғзидан бол

томди:

—Акамлар гуруч жўнатибдилар, денг.

Кейинроқ Насибхон қайишасини ҳам ана шундай манзират қилди. Ўзлик-ўзлик тагин уч-тўрт бор палов дамлаб, "акамлар"ни қўшиб эдилар. Бугун ҳам эрта тонгда:

—Акамлар берган гуручдан ош дамлаб турсам...

—Тўхта, хотин, — қўлини кўтарди Насибхон. — Хўп десанг уша гуруч-ни битта қопга солиб, холроқ жойда сақлайлик.

—Нега? — хайрон бўлди аёл.

—Эхтиётлаб турсанг, бир-иккита тўйимизни ҳам ўтказиб олардик.

Ярим пул келмайдиган, аммо икки ошдан бўён тугамаётган гуруч достонидан энаси отага Туробхон гапнинг давомига қўлоқ ҳам қўймади, "Тикго"га ўт берди. Ярим соат ҳам ўтмай яна қайтиб, тула бир қоп гуручни тушираркан, тайинлади:

—Манавидан тоши қатти қилинган, акангникига борамиз.

Ўйлаётган аканинг боши осмонга етди, раҳмат устига раҳматни ёмғирдай ёғдиросди. Аллахуссало, паёвони, унинг "муаллифи"ни мактабвериб эси кетди.

Бу гуфтиёлардан илҳомланган Насибхоннинг ҳам нимадир дегиси келарди-ю, оғзи банд эди. Бунга пайкаган Туробхон тагин "илиб кетди".

—Ўзингиз берган гуручдан-да, ака, Хўд бо бир барака бердик...

—Лекин"ни энди пайкаган Насибхон бир акасига, бир эрига бақрайди, сўз тоғолмади. Туробхон унга парво ҳам қўймай, ошга ундай қўйди:

—Каттароқ олавермайсанми, онаси, акамлар берган гуруч, ахир.

Рустамжон УММАТОВ

"УЧ БОЛАЛИ" ЙИГИТЧА

Қишлоқчилик эмасми, гап бир зумда тарқалади. Шоюсуф ёшувининг кенжаси шаҳардан уйланган, хатто уч нафар фарзанди ҳам бор экан, деган миш-миш икки кун ичида бузи Бўзқишлоққа ёйилди.

Узи андигина йигирма ёшга тулган бўлса, қандай қилиб уч нафар фарзанди бўлади, дея ишонмаганлар, шамол бўлмаса, тарақнинг учми қимирламайди дегувчилар ҳам бўлди.

Кенжа ўғил бўлганидан Қудратбек анча эрка ўсди. Акаларининг топармон-тутармонлиги ҳам унинг димоғини болалигиданок кўтариб қўйди. Мактабга машиндада борар, унча-унчама ўқувчиларни ҳам назар-писанд қилмасди. Ўрта мактабни тугатганига уч йилдан ошса-да, на бирор касбнинг эстагини тутди, на ўқишини. Отасининг катта жойда ишлаши, оиладагиларнинг тижоратчи эканлигидан фойдаланган Қудратбек фириборлиги йўлига ўтади.

Таниш-билишларини алдаб, ўзининг кайф-сафоси учун пул толарди. Қинчир ишининг қийини қилди. У кичида сўлланди. Судда Қудратбек Шоюсуфнинг "...аввал судланмаганини, маҳалласидан ижобий тасдиқнома берилганини, уч нафар вояга етмаган фарзанди борлиги..." инобатга олинган.

Дув-дув гапга айлانган воқеага эса Қудратбек жиноят қилган, уни уч боласи билан ақрабши ўтирган аёл билан ниҳодан ўтказилиши сабаб бўлган экан.

Нодир ҲАҚБЕРДИЕВ

(Боши 1-бетда) Омонов Раҳмонберди Бўқа туманидан:

—Бугун кўнглим фахр-ифтихорга тула. Умиддонни ҳарбий либосда дўстлари даврасида танилмай қолдим. Ўғлимнинг 23 ёшда чинакам эри йигит бўлганига иймон келтирдим. Чунки, энди ўғлимиз эл қорига ярайдиган чинакам йигит бўлди. Энди у Ватани учун керак. Аввало, юртимиз тинч бўлсин. Қўзларимиз қораси бўлган бу аллқелбат йигитларнинг бошлари доимо омон бўлсин дейман.

Бувайда Холбоева, Тошкент вилояти Оққўрғон тумани:

—Абдунаби бизнинг бош фарзандимиз. Бошида уни бу ерда ўқишини истамагандим. Соғинаманда. Бугун эса ўғлимдан гурурланаман. Мана бу укасига ҳам айтдим. «Хўдо хоҳласа сен ҳам акангдек ҳарбий бўласан». Умри узоқ бўлсин. Ўзимга ўшан айтман. Ахир шу йигитларнинг бари

ҳам биз учун, бизнинг тинч-лигимиз учун (оиласидан узоқроқда бўлса ҳам) хизмат қилишяптику.

Насруллаев Озод, мактаб битирувчиси:

—Мамлакатимиз Президент-и сержантларини армиямизнинг суянчи ва таянчи деб атаган. Хозирда мазкур ҳарбий ўқув юртида Куролли кучларимизнинг чинакам таянчи

Суянч ва таянч

бўла оладиган кадрлар тайёрланаётганини мен тула ишонч билан айта оламан. Ўзим Нукус шаҳриданман. Хозир шарафли ва аниқ дамда масъулиятли унвонни

кўлга киритдик. Бугун бизни қўтлаш учун йиғилган ватандошларимни кўриб шу эл учун, шу юрт учун хизмат қилиш, уларнинг ишончини оқлаш олий бurch эканлигини ҳис қилдим.

Тошкент ҳарбий округи сержантлар тайёрлаш мактаби бошлиғи полковник Назирхон Саидов:

—Мактабимиз 2001 йилда ташкил этилган. Бу ерда ҳарбий хизматни ўзининг касби, шарафли бурчи деб биладиган, ҳаётини миллий армиямиз сафида хизмат қилишга бағишлаган йигитлар таълим олади. Яна бир нарсани айтиш зарурки, ёшларимизда йилдан-йилга ватанпарварлик ҳисси кучайиб бормоқда. Бунга мактабимизга ўқиш истагиди келатган ёшлар миқсолида ҳам кўрса бўлади.

Бахтиёр ЁКУБОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири. А.МРУЧАК олган суратлар.

"Ўзимни ўзим отмоқчи эдим..."

(Боши 1-бетда) Туман мутахассисларининг чиқарган ҳулосасига биноан Мардонбек Жуманиёзовнинг уйи олдидаги ариққа сув ўтказувчи темир бетонли кўприк қуришнинг амалга ошироқчи бўладилар. Мардонбек Жуманиёзовнинг ўғли Алихон ва хотини одамларга "бу ерда кўприк қурилмайдми", дея қўрсик билан жавоб қайтардилар.

Шу пайт уйига келган Мардон Жуманиёзов йиғилганларни ҳақорат қила бошлади ва оdatдагидек "хозир ҳамангни отиб ташлайман", деб ўзига тегишли бўлган беш зарядли, ўн икки қаллибрий олиб чиқди. Ароқ ва гйёҳвандлик моддаси истеъмол қилган Мардонбек тобора ваҳшийлашиб борар, ҳеч кимнинг сўзига қўлоқ солмасди. Оқибатда у ўзидан тахминан икки метр узоқликда турган милиция ходими Қўналбой Отажоновни нишонга олиб, ўқ узди. Қишлоқ оқсоқоли Р.Хўжаев эса бекиншига улгурди. Аллақачон йиртқи киёфасига қирган бу кимса жинийи ишини тўхтатмай, хизмат бурчини бажариш ва уни қўрсиклаштириш учун борган вилотат ҳамда туман ички ишлар бўлими ходимлари, махсус кўшин ҳарбий хизматчиларини қасддан ўлдириш мақсидида уларга қарши ўқ уза бошлади. Деярли уч соат мобайнида қаршилик қўрсатди.

Қасддан отилган ўттиз дона ўқ, тўққиз

нафар кишини бу ёруғ дунёдан олиб кетиши, неча-неча хонадонларга мусибат ёғдириши мумкин эди. Аммо... беғуноҳ кишилари нуҳи асрагани, бахтли тасодифлар туфайли ўша ҳалокатлар руй бермади. Шу ўринда жиноятчи Мардонбек Жуманиёзовнинг аслида қандай киши бўлганлигини кўрсатиш мақсидида айрим гувоҳларнинг фикрларини келтириб ўтмоқчимиз.

Р.Хўжаев — "Остона" қишлоқ фуқаролар йиғини раиси:

—2003 йил 29 сентябр кўни М.Жуманиёзовнинг уйи олдидаги ариққа сув ўтказувчи темир бетон кувури ташлаш учун у ерга соат 14 ларда Қўнал Отажонов ва маҳалла посбони билан бирга бордик. Мардон уйидигиларга қувурларни туширмасинлар деб тайинлаб кетган экан. Уғлига тушунтирганимиздан сўнг, у рози бўлди. Келтирилган нарсалар туширилган, кетишга чоғланиб турган пайтимиз Мардонбек Жуманиёзов пайдо бўлди-да, машинадан туша солиб, барчамизни ҳақоратлаб "ҳаммангизни отиб ташлайман", деб уйига кириб кетди.

Вазиятни англаган инспектор К.Отажонов рация орқали туман ички ишлар бўлимига қўшимча милиция ходимлари юборишини сўраб мурожаат қилди. Мардон эса милтигини олиб чиқиб, К.Отажоновга қарата ўқ узди. У қишлоқда яшовчи бирорта одамга яхшилик қилган эмас.

Ж.Рўзметов — Янгиариқ туман ИИБ бошлиғининг биринчи ўринбосари:

—К.Отажоновнинг отилганини эшитганимдан сўнг, милиция ходимларини олиб воқеа жойига бормизмида М.Жуманиёзовни қўлида ов милтиғи билан уйда яшириниб ўтирганини ва бир мартаба милиция ходимларига ўқ отганини, "ким келса отаман", деяётганини билдирдилар. У биз билан музокара олиб боришни истамади, келган милиция ходимларига қарата тўққиз-ўн мартаба ўқ узди. Унинг яна "Ўзимни ўзим отмоқчи эдим; милиция ходимлари "ва ҳарбий хизматчиларга қарата ўқ отмадим", дегани мутлақо қатъий.

Асл фожиа билан тугаган воқеанинг илдири бир сўз билан айтганда, маманиликда ва унга қарши ўз вақтида курашилмаганлиқда. "Остона" қишлоқ катталари, туман раҳбарияти, аллоқдор идоралар маъмурияти ўн йиллар давомида Жуманиёзовларнинг қонунни менсимасликлари билан мурося қилиб келганлар. Қасаллик йиллар ўтиб тузалмас дардга айланган. Ҳар қандай қабохотнинг ҳам низоҳаси бўлади. Бир ёмоннинг дастидан қанча беғуноҳлар жабр кўрди. Қотил олий жазага ҳукм қилинди. Ҳар ким ёмон бўлса, жаза топқусидир, деб шуни айтисалар керак.

Хударган СОТИМОВ, жиноят ишлари бўйича Қоразм вилояти судининг судьяси.

—Нечачи синфда ўқийсан?

—Иккинчида.

—Мактабга бормадингми?

—Қасалсан, деб юборишмади.

—Катта бўлсанг ким бўлмоқчи-сан?

—Ҳарбий.

—Бу ерда қўқшмиш билан мазкур меҳрибонлик уйи раҳбари Доно Ворисовга дўн келдик.

—Кўриб турганингиздек хали бу ерда қилинадиган ишлар кўп, — дейди у. — Ҳам она, ҳам аёл, ҳам раҳбар сифатида ўзбекхона оила муҳитини яратиб, болаларимизни

ди. Яқинда "Шаҳзода" гуруҳининг хонандаси Рашид Холиков келиб, болажонларимизни концерт дастурига тақлиф қилди. Яна баъзи одамлар борки, ўзининг қилиғини ҳам таништирмайди, қўлидан келганча ёлдам беради, норасидаларга меҳр кўрсатади. Субабидан аён бўладики, уларнинг ақсияти фарзанд қувончига зор қимсалар. Уйга толасан, кимдир фарзанди хор қилади, яна кимдир тирноқча зор...

Хоналарни айланмиш, охири борча ёшдагилар болалар гуруҳига кир-

Шарҳиётлар

урф-одатларимиздан бохабар қилиб тарбияласак дейман. Бохалар билан гаплашиб шу нарсаларга амин бўлишим, негадир уларда эриқлик, мустақил фикр йўлдек. Кимгадир суяниб галчишга ўрганиб қолган. Назаримда, эриқлик муҳит яратилиши керак. Бунинг учун эса бир-биримизга нисбатан ишонч бўлимоқ лозим. Ўйлаб қолсам, нега қал-қатта болаларни турнақот қилиб мактабга етаклаб бормиз? Ахир ўйимизда ундай қилишимиз-ку? Мактабдан келиши билан дарс қилиши ҳам шарт эмас. Балки унинг дам олганисига келатгандир. Ёхуд ювнимоқчидир. Албатта, шаъба-қашанбани қўтиш шартми?...

—Ҳомий ташкилотлар қўмақ бераётганим, — сўрайми.

—12 та ҳомий ташкилотларимиз бор. Айниқса, Миллий банк, Тошкент давлат шарҳиётчилик институти, С.Раҳимов туман ҳокимлиги яқиндан ёрдам бераётти. Ўзбекистон, халқимиз ўша олижаноб. Байрамларда доимо йўқлаб туришадик. Эшиқдан киришимиз билан миттигина стучаларда ўтириб шевр ёлдаётган болажонлар "Ассалому-алайкум", деб қарши олдилар. Саломат ошани кўрган, бари бирдек унинг қўноғига олиштиди. Табиқий, уларнинг ҳаммасини бир пайтда қўқшнинг сирам илжиси йўқ. Четада қолган болани ўқимаси деб кўтариб олдим. Унинг шу пайтдаги ҳурақлигини кўрсатган эди. "Мен сизга шевр айтиб берман", дейди Муродилла исмли бу бола. Қани айт-чи, дейман. У раван тилда "Онаҳоним-меҳрибоним..." дея тўлиб-тошиб қўйлади. Ҳа, у шевр ўқимади, бор вужуди билан оналарни маҳд этди. Унга Маъсуми асли қизалоқ жўр бўлди. Тарбиячи Зулфия Саидхонмедованинг қўзғалади ёш қилди.

—Қаранг бир-бириндан қироили, ақли... Фақат қўнғили ярим. Уларга меҳр бермасангиз бу ерда ишлай олмайсиз, — дейди Зулфия она. — 37 йилдан бўён шу ерда ишлайман. Қанақадан-қанча болаларнинг дардига шерик бўлмадим, дейсиз.

АНЖУМАН

Аёлнинг ўрни

Бугун юртимиз аҳолисининг эллик бир фоизини аёллар ташкил этади. 45 фоиз аёл иш билан банд. 84 фоиз хотин-қиз урта ва олий маълумотга эга. 35 фоиз аёлларимиз эса қишлоқ ҳўжалиги юмушлари билан машғул. Хуллас, айни пайтда жамиятимизнинг турли жаҳаларида аёлларимиз фаоллият юритмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузуридаги Стратегик ва минтақаларо тарҳиётлар институтида ўтказилган давра суҳбатидида аёлларимизнинг сиёсий фаоллигини ошириш, иқтисодий ҳаётида уларга тула-тўқис шартонлар яратиш борасида фикр-мулоҳазалар билдирди.

"Сайлов кампаниясида аёллар омили" мавзусидаги республика миқёсидаги давра суҳбати Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтининг "Парламентаризм ва сайлов тизими муаммолари" лойиҳаси доирасида ташкил этилди. Унда мамлакатимиздаги таниқли етакчи аёллар, Олий Мажлис депутатлари, тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати - Либерал-демократик партияси, "Фидокорлар" миллий демократик партияси, Халқ демократик партияси, "Миллий тикланиш" демократик партияси, "Адолат" социал-демократик партиясининг аёллар қаноти вакиллари иштирок этдилар.

Маълумки, шу йилнинг охирида парламентимизга навбатдаги сайловлар ўтказилади. Тадбирни олиб борган Марказий сайлов комиссияси раисининг ўринбосари Сайёра Ҳўжаеванинг таъкидлашича, БМТ Қавотсига биноан парламентда аёл депутатларнинг ўрни ўттиз фоиз бўлиши керак. Аммо, бизда хали бу даражада эмас. Шу боис жамиятда аёллар фаоллигини янада ошириш жуда зарур. Бу борада эса партиялар илчил ҳаракатлар олиб бориши лозим.

Маъсуми, шу йилнинг охирида парламентимизга навбатдаги сайловлар ўтказилади. Тадбирни олиб борган Марказий сайлов комиссияси раисининг ўринбосари Сайёра Ҳўжаеванинг таъкидлашича, БМТ Қавотсига биноан парламентда аёл депутатларнинг ўрни ўттиз фоиз бўлиши керак. Аммо, бизда хали бу даражада эмас. Шу боис жамиятда аёллар фаоллигини янада ошириш жуда зарур. Бу борада эса партиялар илчил ҳаракатлар олиб бориши лозим.

Давлат УЛУҒМУРОДОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ХАБАРЛАР

Янги алифбони ўрганиш маркази

Наманган вилояти Маънавият ва маърифат бўлими "Та-факкур" — илмий-ўқув курси қошида янги алифбо ва имлони ўрганиш маркази ташкил этди.

Меҳнат жамоалари шартнома асосида ана шу марказда 40 соатлик дастур бўйича қайта тайёрландилар. Жумладан, "Наманган-электртрармоқлари" нурчилари ҳам янги алифбо зиёсидан баҳра оладилар.

Шуни айтиш жоизки, биз тилга олган "Наманган-электртрармоқлари" очик акционерлик жамиятида иш юритишни Давлат тилига ўтказиш бўйича тузилган махсус комиссия 14 йилдан буюн фаоллият кўрсатмоқда. У 1990 йил 25 апрелда ташкил этилган. Хозиргача 525 ишчи ва муандис-техник ходим янги ўзбек алифбосига қайта ўқитилди. Рус тилида таълим олганлар учун Давлат тилини ўрганишлари учун шартот қратиб берилди: қўланмалар билан таъминланди. Барча турдаги иш қозғолари ўзбеклаштирилди. Ёзув машиналари шрифтирлар алмаштирилган. Яна бир мисол ЭХМ восталарининг хар бирига ўзбек ва лотин графикасида шрифтирлар қиритиш учун 8 минг сўмдан харажат қилинди.

Энергетика соҳасида техникавий атамалар қўп. Бугунгача ана шундай сўзларнинг ақсияти ўзбекча номланмаган бўлди. 2003 йилда метеорология ва стандартлаштириш режасига асосан барча низоомлар, мансаб ва эксплуатация доир йўриқномалардан қирққа яқини Давлат тилига ўргитилиб, қайта тасдиқланди. Бу борадаги изланишлар изчиллик билан давом эттириломоқда. Хозир 13 туман ва шаҳар электр тармоқлари ҳақидаги тезкор хизмат йўриқномалари, қўндалик зарурий ҳужжатларнинг барчаси тула-тўқис Давлат тилида юритилимоқда.

Рустамжон УММАТОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Дендрология боғи

Навоий вилояти ижодкорлари учун янги дендрология боғи ташкил этилди. Боғ худудини бўён қилиш мақсидида Қармана туманидаги Қодир Раҳимов номли ширкат ҳўжалигидан 23 гектар ер ажратилди.

Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси вилояти бўлими кўмағида уч минг тул мевали даракт қўчалари қўзилди.

Боғда ижодкорлар уйи, меҳмонхона ҳамда амфитеатр барпо этилади. Эндиликда бўён этиладиган биноларни лойиҳалаш ишлари бошлаб юборилди.

Ҳамдам ЭШОНҚУЛОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

"БАХТ, ИҚБОЛ... ҲУҚУКИГА ЭГАМАН" ТАНЛОВИГА

Менга алам қилмадигани борлигини бериб тарбиялаганим - болаларим билан вақти келиб хайрлашаман. 11 ёшга тулган, бошқа меҳрибонлик уйларига кетишмади. Буларнинг ҳар бири қалбимнинг бир парчасини қолди кетди, гўё.

Қайтар эканман, Зулфия опасинг дардли гаплари-ю, болаларнинг кейинги ҳаётида қайта уйларга халқимизни қўлаб олганди. Бу мени 22-меҳрибонлик уйи томон бошлади. 7 ёшдан 17 ёшгача бўлган 88 нафар болани ўз бағрига олган мазкур масканда ҳам болалар 4 гуруҳга ақратилган ҳолда тарбияланаркан. Дарсхонаю ётоқхоналар анча шикан.

—Яқинда қайта таъмирландик, — дейди меҳрибонлик уйи раҳбари

Матлуба Ахунова хоналар билан таништирар экан. "Сен ёлғиз эмасан" жамгармасининг ердими катта бўлаётти. Болаларинингизнинг ҳам қувончлари чексиз. Бойси, жамгарма кўмағида улар химия, математика, хореография, драма, вокаль қабил уларни ортқ туғараларда тахсил олишяпти. Хорижий тиллари ўрганиш учун репетиторлик курслари ташкил этилган. Дам олиш қўнлари бошқа сайрга чикамиз. Давроке, меҳрибонлик уйимизга қарашли 17 гектар ер-майдонимиз маъжуд. Шундан 3 гектари боғ, 6 гектари деҳқончиликка мўлжалланган. Қолган қисми эса дала ҳовли. Ердан унумли фойдаланишимиз учун иқтисодий тарбиямиз етарли. Битта хайдов тракторимиз ҳам бор. Бизга факат устоз — фидойи дехқон, қоларсиз, болаларимизни олиб боришга автобус керак. Режализимиз бисёр. Ўзимизнинг исихонамиз, фирманизини ташкил этмоқчимиз.

ДЕХҚОН ХЎЖАЛИГИ:

Тажриба, муаммо, ечим

(Боши 1-бетда)

Деҳқон хўжалиги эгаси Ра-сулжон Иброҳимов фидойи инсон. Соҳада содир бўлаётган янгиликларни ҳеч қачон эътиборидан қочирмайди. Қўраганини ёки эшитганини ўз томоқсидида синаб кўради ҳам. У Москвадаги ёпиқ майдонларда сабзавот етиштириш илмий-тадқиқот институти олимлари билан доимий алоқа ўрнатган. Бу ҳамкорликдан эндиликда нафақат "Р.Иброҳимов" деҳқон хўжалиги, минглаб томоққа эгалари самара қўришяпти. Биз юқорида ис-сикхонанинг ҳар квадрат метр ердан 16-18 килограммдан помидор ҳосили олиняётганини айтган эдик. Авваллари эса бу кўрсаткич 5-6 килограммдан ортмаган эди.

Бозор муносабатларига эр-тароқ қилишган москвалик се-лекционер Сергей Фёдорович Гауриш томонидан яратилган ўнлаб помидор ва бодиринг навлари Асака туманида ҳам муаллифнинг ўзи қутмаган натижаларни бера бошладилар. Дастлабки уринишлар самар-миз кўзга ташланган, Гауриш ўзбек деҳқонлари билан му-стаҳкам алоқа ўрнатганига ки-ришди ва унинг самараси бу-гун ҳар бир иссиқхона бор хонадонда кўзга яққол таш-ланган туриди. Эътибор қилинг, москвалик олим ўзбек деҳқон-

АҚШнинг "Прага" корпорацияси эса етиштирилаётган маҳсулотларни сотишни қўллаб-қувватлаш лойиҳасида иштирок этаётди. Шунингдек, деҳқон ва фермер хўжалик-лари уюшмаси тизимида элект-рон савдо сотиқни ташкил этиш лойиҳаси амалга оши-рилмоқда. Ҳозирча бундай тез-кор иш Тошкент ва Андижон вилоятларида қўлланилган, Яқин келажакда эса бу тизим мамлакатимизнинг барча вило-ятларида ҳам пайдо бўлади. Шунингдек, Германия, Япо-ния, Хитой ва Исроил дав-латлари вакиллари ҳам тур-ли йўналишлар бўйича ҳор-тошларимиз билан ҳам-корлик ўрнатмоқдалар.

Сувдан тежаб-тергаб фой-даланиш борасида Исроил давлатининг "Нетафим" ком-панияси технологияси жаҳон-да етакчилик қилади. Жорий йилда мазкур компания лойи-ҳаси асосида "Р.Иброҳимов" деҳқон хўжалигида экинларни томчилатиб суғориш техноло-гияси жорий этилди. Деҳқон биладики, сувнинг ози ҳам, қўли ҳам экинга салбий таъ-сир этади. Томчилатиб суғо-ришда эса ана шундай ҳавоти-рликка ўрин йўқ. Деҳқон ана шунисидан хурсанд.

Томорқа эгалари мулоқоти-

у экспорт билан боғлиқ муам-моларни тезроқ бартараф этиш керак.

Деҳқон хўжаликларига етарлича имконият яратиш бе-риши, уларга хизмат кўрсатиш тизимини тезроқ яратишни даврнинг ўзи талаб этапти, - дейди семинарда сўз олган Республика деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси раиси Соҳибжон Қўбиллов. - Қизғи-шундаки, тадбир сўнгиде то-морқачилар москвалик олим-лардан очик майдонларда экиш учун ҳам серхосил поми-дор ва бодиринг навлари яра-тиб беришни илтимос қилиш-

ди.

Биз шу масалада ҳам бош қотираямиз, - деди ёпиқ майдонларда сабзавот етишти-риш илмий-тадқиқот институ-ти директори, профессор С.Гауриш. - Қраснодар ўлка-си об-хавоси Ўзбекистон та-биятига яқин. Шу боис биз Қраснодарда ўз филиалими-зи ташкил этдик, илмий изла-нишлар бошлаб юборилдик. Ҳадемай, бунинг самарасидан албатта баҳраманд бўласиз-лар.

Бугун мамлакатимиз бўйича 500 минг гектардан зиёд ер томоққа эгалари қўлида. Бу жуда катта ра-кам, олимлар учун етарли-ча имконият бериш ҳам мумкин. Бироқ олимлари-миз жим. Ташаббускор томоққа эгалари хориждан нажот изляпти, топапти ҳам. Ҳар бир ҳудуд таби-ати, одамларининг, ерга му-носабати сингари юзлаб, минглаб масалалар юрти-миз тадқиқотчилари-ю олимларимиз томонидан ўрганилса, бўлмасмикин? Семинар якунида ана шулар ҳақида ўйландик.

Кобилжон АСКАРОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Жумракка «қулф» солинг

Туманимиз 82 фойз ичим-лик суви билан таъминланган, - дейди Жомбой туман "Сув-оқава" ишлаб чиқариш бошкар-маси бошлиғи Фахриддин Ак-мирзаев. - 69 сув минораси 150 қишлоқ аҳлига хизмат қи-лмоқда. Аҳоли ўртасида сувни қадрлаш билан боғлиқ тушу-нириш ишлари олиб бораё-тир.

Бунда жонли мулоқотлардан ташқари оммавий ахборот восита-ларидан ҳам фойдаланяпмиз. Нати-жада қорхоналарда 98 фойз ҳисоб-лағич асбоблари ўрнатилганга эриш-дик. Хонадонларда эса бу кўрсаткич 50 фойзга ташкил этмоқда. Сув ўлчамчи ўрнатилган жумракларда те-жамкорлик яқини. Тўловлар ҳам вақ-тида баҳариланмоқда, 3 миллион сўм атрофида йигим бўляпти. Мижоз-

ларнинг сувга муносабатини тартиб-га солиш учун тунги текширувлар ўтказяпмиз. Натижа ёмон эмас. Сув кадрини кўпчилик аста-секин тушу-напти. Аммо қувурдаги сувни то-морқасини суғоришга бериб қўяди-ганлар ҳам учраб турибди. Назарим-да, ундай исрофчилар билан кура-шишда маъмурий идоралар кўмаги зарурга ўхшайди.

Ҳақиқатан ҳам одамларимиз ис-теъмом суви билан техник фойда-ланишда ишлатиладиган сувни ҳаммаша ҳам факрлаша олмапти, - дея суҳбатни давом эттиради Булу-ғур туман "Сувоқава" ишлаб чиқариш бошкармаси бошлиғи Акрам Гафу-ров. - 2000 йилда хўжалиқлар ҳисо-бидидаги сув минораларини ўз тасар-руфимизга олган эдик. Бир йил ўтган, А.Маҳмудов номли ҳамда "Мингчинор" хўжалиқларидаги ол-

тита сув иншоотини эгаларига қай-тариб бердик. Сабаби, иккала хўжа-ликда ҳам ичимлик сувидан тежаб фойдаланиш ўрнига экинзорларни суғоришга ўтиб кетилди. Биз эса 2 миллион сўм зарар кўрдик.

Мутахассис таъкидлаганидек, қай-си туманга борманг, сув таъмино-тига алоқадор қандайдир муаммога дуч келасиз. Гоҳ истеъмолчи, гоҳ таъминотчи томонидан камчилик-ларга йўл қўйлади. Масалан, Паст Даргом туманида сув соатбери, яъни белгиланган вақтларда бериладилар. Одамлар жўмрақ шалдираши билан эртага сув келадиган ёки йўқ деган ҳақиқат катта-катта идишларни тўлдирибга шошилишади. Қўп ўтмай, уни янгилаш зарур. Бу ҳолни "Электр таъминотидаги узлишлар-нинг режасиз ва доимий тақорла-ниши ана шу тарика сувнинг кўп ис-

роф бўлишига сабаб бўлмоқда" деб изоҳ-лайди туман "Сув-оқава" раҳбари Али-кул Аннабозоров.

Сувдан оқилон-а фойдаланиш соҳа эгаларига яратилаётган шароитлар-га ҳам боғлиқ. Соҳа мутасаддилари-нинг фикрича, кўпчилик айрим ту-манлардаги "Сувоқава" бошкарма-лари тузукроқ бинога ҳам эга эмас, техникалари йўқ, асбоб-ускуналар етишмайди. Масалан, махсус лойи-ҳадаги бино қурилишга эса бирги-на Каттакўрғон шаҳрида энди-энди қилинмоқда. Негар бу ҳол мутасад-диларни таъшишга солямапти? Аф-тидан ҳамма гап етакчиларнинг та-шаббускорлиғи, жамоа ва аҳоли ўртасида орттирган обрў-эътибори-га боғлиқ. Негакки, сув ўлчагичлар ўрнатишни тарғиб қилаётган, бу ишга бевосита бош қўшаётган идо-рада харажатларга қўлф солинса, қўшимча даромад топиш йўллари излаб топилсагина, муаммолар барҳам топади.

Ўқтам ҚУРБОНОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги ташкилотлари ва қорхоналари раҳбарлари диққатига!

Андижон қишлоқ хўжалик институти

Ректорати 2003-2004 ўқув йилида бака-лавр йўналишлари бўйича битирувчилар-ни интеллектуал салоҳиятидан унмил фой-даланиш ва иш билан таъминлашга кўма-клашиш мақсадида, бозор механизми билан давлат манфаатларига риоя этишни оқило-на олиб боришни ҳисобга олиб, ташкилот-лар билан келишилган ҳолда ишга юбориш жараёни бошланганлиги тўғрисида хабар

қилади. Шу муносабат билан сиз раҳ-барлик қилаётган муассасангизда ёш му-тахассисларга эҳтиёж бўлса, 25 майга қадар институт маркетинг бўлимига тақ-лифлар беришингизни сўраймиз. Қуйида-ги жадвалда вилоятлар ва туманлар миқё-сида институтни тугатаётган юқори мала-кали ёш мутахассислар ҳақидаги маълум-отни эътиборингизга ҳавола этамиз.

№	Йўналишлар номи	Шу жумладан вилоятлар бўйича					Шу жумладан Андижон вилояти туманлари бўйича													
		Жам	Андижон	Наманган	Фарога	Андижон шаҳар	Андижон	Асака	Балқич	Бўз	Булқобин	Жазақуқ	Иббосан	Қўрағач	Марҳат	Олтінқў	Пахтабод	Улуғно	Хўжабод	Шаҳристон
1	Қасбий таълим (агромуҳандислик)	16	15	-	1	1	4	-	-	-	-	1	4	3	-	1	-	-	1	-
2	Иқтисодий (соҳалар бўйича)	71	63	7	1	9	5	3	1	1	1	5	18	2	1	3	9	-	1	4
3	Агроинженерия	89	81	5	3	14	16	5	2	1	1	1	8	8	1	10	6	2	1	5
4	Сув хўжалиги ва мелиорация	9	8	-	1	1	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	2	-
5	Зоотехния	19	13	5	1	1	1	-	-	-	1	-	3	2	-	2	3	-	-	-
6	Агрономия	20	15	3	2	-	2	-	-	1	1	2	1	4	1	-	-	-	1	2
7	Ўсимликларнинг химия қилиш	21	20	1	-	2	1	1	1	-	1	2	4	-	1	1	3	-	-	3
8	Мева-сабзавот ва узумчилик	17	12	5	-	-	3	-	-	-	1	2	-	4	-	-	2	-	-	-
9	Ипаччилик	12	10	2	-	-	3	1	1	1	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-
	ЖАМИ	274	237	28	9	28	35	10	5	4	6	16	40	26	4	18	23	2	6	14

Манзил: 711520, Андижон вилояти, Андижон тумани, Куйганёр шаҳри.
Тел.: 22-17-84 Факс: (8-374-37) 31-3-63

Наманган доврўғи тикланадими?

(Боши 1-бетда)

Пахта тайёрлаш давлат шартномавий режа-си барбод бўлди. Кимёвий усулга 150 милли-он сўмдан зиёд маблағ соғураганимиз қолди, ҳоло.

Ўтган йил сабоқлари, тахиллари, "Наман-ганда биоусул ривожланган эди-ку?" деган ҳақли савол-лар кўзимизни мошдек очди, - дейди янгит-дан ташкил этилган вилоят ўсимликларни химоя қилиш маркази директори Нейматжон Абдурахимов. - Бугун вилоятимизда биоусул оддий оилавий пудратчида хўжалик раисига-ча, раисдан тортиб вилоят раҳбарлигига-ча бар-ча-барчанг диққат-эътиборида турибди, де-сам янглишмаган бўламан.

Энг аввало, вилоятдаги мавжуд биоло-гаториялар мутахассислар томонидан бир сид-ра кўздан кечириб қилинди. Ҳаммаси таъмир-ланиб, қайтадан жиҳозланди. Соҳага етарлича маблағ ахтарилиб, дебитор қарзлар, иш ҳақла-ридаги узлишларга барҳам берилди. Қосон-сой, Норин, Чуст туманларида биологатори-ялар янги бинога қўйрилди. Учқўрғон ту-ман биологаторияси кенгайтирилди. "Бис-сервис" қорхонамиз ҳам янгитдан таъмирлан-ди. Жорий йилда оз эмас - 400 килограмм трихогарма ишлаб чиқаришни қўлаб туриб-миз. Бу йил бу ерда янгитдан ўргимчакана, шира, трипс, кўсақ қуртга қирон келтирувчи олтинқўз ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Шу йилнинг ўзига 11,5 миллион дона олтинқўз ишлаб чиқарилиб, ширкат ва фермер хўжалик-ларига етказиб берилади. Туман, хўжалиқлар-да фаолият кўрсатаётган ўсимликларни химоя қилувчи мутахассислар, ҳашарот қулатувчилар ўқитилиб, қайта тайёрларикдан ўтказилди.

Ўтган йили фақат ширкат хўжаликлари билан шартнома тузган бўлса, бу йил вилоятдаги барча фермер хўжаликлари билан ҳам икки томонлама шартномалар имзоладик.

Ўтган йили бу пайтда ҳосил зарарқундан-ларига қарши биологик қурашга хали кириш-маган бўлса, бу йил шу кунгача илдири қурти-га қарши 100 минг гектар майдонга трихог-рамма, шира, трипсга қарши 50 минг гектар майдонга олтинқўз қўйиб улгурдик.

Ўтган йили пахта режамиз 90 фоизда қолиб кетди, давлатга режага нисбатан 160 тон-на пахтачи кам сотдик, - дейди Ўйчи тумани-даги Абдували Мўминов номли ширкат хўжа-лигининг раҳбари Тоҳиржон Исмаилов. - Бунинг сабаби ҳосил зарарқунданларига қар-ши курашишда бепарволикка йўл қўйдик. Им-кониятларимиздан фойдалана олмадик. Нати-жада 10-15 фойз ҳосилни кўсақ қуртга еди-риб қўйдик. Бу йил хўжалигимиз, туманимиз, вилоятимизда ҳам "Биоусул қўлай, арзон ва хавфсиз!" тўла бу усулни қўлаб, "Наманган технологияси"ни яратамиз", деган ширқ ўртага қўйилди. Ўтган йил сабоқлари, иқтисодий тах-лилар бизни ҳушёр тортирди. Олдий ариф-метика: 1 гектар майдонга биологик усулда ишласак, маъсум мобайнида бор-йўғи 7 минг сўм сарф бўларкан. Энди қаранг, ана шу 1 гектар майдонга кимёвий усул қўлланилса, 15 мингдан 20 минг сўмгача сарф бўлади. Зарар-қундан ҳашаротга захари бир марта сепган-да ўлмайди, уч марта сепиш керак.

Ана энди ҳисоблаб кўринг. Уч марта сеп-ганда 1 гектарга 60 минг сўм харажат кетяпти. Бу рақамни хўжалик, туман, вилоят пахта май-донларига чақиб кўринг-чи! Ваҳоланки, три-хограммани айтилган вақтда кўн чикмасдан ту-риб, эътибор бериб қўйилса, ҳеч қанақа ҳаша-рот бўлмайди. Бу билан ҳам катта иқтисодий самарадорликка эришамиз, ҳам табиат мусаф-фоллигини сақлаган бўламиз. Қайсиниси қўлай? Албатта биоусул қўлай ва арзон. Худ-ди шунинг учун ҳам ҳосил зарарқунданларига қарши кураш ишларини амалга ошириш бўйича тадбирлар режасини ишлаб чиқдик. Шу асосда хўжалигимизда агроном-энтимолог раҳ-барлигида ҳосил зарарқунданларига биоло-гик усулда курашадиган махсус штаб ташкил қилидик. Штабга 10 нафар назоратчилар, 10 нафар дала текширувчилари, ҳар бир бош пуд-ратдан уч нафардан хотин-қизлар, туман ўсим-

ликларни химоя қилиш бўлимида 3 нафар лаборатория ходимлари бириктирилган. Етоқ жой, тўрт маҳал иссиқ овқат билан таъминлан-ганлар. Иш ҳақини ойма-ой бериб бориамиз. Махсус гуруҳ аъзолари учга бўлиниб, трихог-рамма қўйиш мобайнида ўрин алмашиш йўли билан иш олиб бориладилар. Мақсад аввалги қийинган трихограммани қандай қўйилгани, сифатини наватбатида гуруҳ аъзолари томо-нидан назоратга олиш, қўзланган натижага тўлиқ эришиш. Чигит экиб бўлинган, ҳар бир далага осиб қўйиладиган ҳашарот тутқичларга бир-иккита қалалак туша бошлади. Бу бизга "сигнал" вазифасини ўтайди. Бугунгача уч гек-тар пахта майдонимизни бир сидра олтинқўз билан ишлаб чиқдик. Илдири қуртига қарши уч мартаба трихограмма қўйдик...

Абдували Мўминов номли ширкат хўжали-ги тажрибасини оммалаштириш мақсадида бу ерда вилоят кўргазмалари семинари ўтказил-ди.

Бу йил яхши ният билан 7,5 минг гектар майдонда пахта етиштирилди, - дейди Тўра-қўрғон туман ўсимликларни химоя қилиш гу-руҳи бошлиғи Соҳибжон Қаримов. - Биоусул, уни қўллаш туманда биринчи даражали ва-зифага айланган. Хўжалиқларимизда 145 та ҳашарот қулатувчиларнинг дала дастғарига қилинган ишлар кўнма-кўн қайд қилиб бори-лади. Шу кунгача далаларимизга мингта фе-рамон тутқичлар қўйилди. Шу тутқичларга туш-ган "сигнал"лар асосида ҳозир 7593 гектар май-донга трихограмма, 5250 гектарга олтинқўз қўйдик. Ҳосил зарарқунданларига қарши ку-раш гуза паравариши, унинг агротехникаси билан узвий боғлиқ ҳолда сифатли йил бо-риляпти.

Биз деҳқонларда ёлғон гап бўлмайди, - дейди "Тўрақўрғон" ширкат хўжалигининг 12-бош пудрати бошлиғи Хайдарали Хотамов. - Яшириб нима қилдим. Қар йили ҳам "биоусул, биоусул" дейишарди-ю, фойдали ҳашаротни йўлга қайн бир-икки жойга ҳўжақурсинга қўйиб, қолганини ё кўмиб, ё тутнинг тағига ағдариб кетишавардик. Бош пудратимиз ку-затувчи кечано кундуз ишлашди. "Ловушқа"-ларни қўйиб қўйган. Қар кўни саҳар бешдан еттигача фойдали ҳашаротларни белгиланган майдонларга, аниқ схема асосида қўйиб кети-шяпти. Худо хоҳласа, бу йил ҳосил зарар-қунданларига егизиб қўймаймиз...

Республика пахтачилик илмий-тектириш институти Наманган филиали директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжа-лик ходими, биологика фанлари доктори, про-фессор Ботир Исоевни ҳам вилоят далалари-да учратдик.

Наманган доврўғи азалдан биоусул бўйича узоқ-узоқларга кетган. Кейинги йилларда анча эътиборсизлик қилдик. Республика раҳбария-ти бизнинг олдимизга жуда тўғри талаб қўйди. Ўрта Осиёда ягона биофабрика бизда бўлса, мутахассисларимиз, миришкор пахтакорлари-миз етарли бўлса, нега биз ҳосил зарарқу-нандаларига қарши захари химикатлар бил-лан ишлаймиш керак? Негар тайёр ҳосилни бой беришимиз керак? Нима учун она таби-атимизга, мўҳими, инсонга, унинг саломатли-гига салбий таъсир кўрсатадиган ўша захари химикатларга сарфлаётган миллион-миллион маблағимизнинг бир қисминини биоусулга сар-флаб, бу сигналдан соҳани йўлга қўймаймиз?

Бугун, тўғриси, бу йил вилоятимизда бу саволлар кўн тартибига чиққан, қўндаланг қўйилган. Мен олим сифатида, тажриба хўжа-лигининг раҳбари сифатида айта оламан. Бир кило ҳам кимёвий доривор ишлатмасдан туриб, фақат биологик йўл билан ҳосил зарарқун-данларига қирон келтириш мумкин. Масалан, 100 гектар майдонда фақат шу усулни қўлаб, 100 гектар 40-45 центнердан пахта етиштирилди. Ишонаман, шу бошланган яхши ишлар, шу саваб-харақатлар изчил давом этса, Наманган бу маъсум пахтачиликдаги, биоусулни жорий этишдаги олдинги йиллардаги доврўғини яна тиклайди, деган умиддаман.

Ортиқали НОМЗОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Ҳаёт уммонида сўзган кемаалар

(Боши 1-бетда)

Баъзи мактабларда ўқувчи-лар икки сменда тахсил олиш-моқда. Компьютерлар билан жиҳозланган мактаблар қан-ча... Интернет тизимига улан-ган мактаблар сони ҳали жуда оз. Бу ҳақда йиғинда ҳам таъ-кидланди.

Яна бир муаммо бор: қиш-лок шароитида малакали пе-дагоглар етишмайди. Олий маълумотга эга бўлмаган ўқитувчилар ишларга етарли-ча таълим беришолмаётгани-дан кўз юмолмаймиз. Айрим мактабларда аниқ фанлар бўйича мутахассислар етиш-майди. Химия, физика, мате-матика фанлари бўйича чуқур билимли, ёш муаллимлар жуда кам. Биолог химиядан, физик математикадан етарлича билим беролмаслиги ҳаммамизга аён. Юқори синф ўқувчилари-га сабоқ бериш жараёнида кам-чиликлар мавжуд. Муаллимлар орасида эркак ўқитувчилар ка-майиб кетган. Кўп жойларда бошланғич синф ўқувчилари-га "кеча мактабни битириб келган", олий маълумотга эга бўлмаган ёшларни бирикти-риб қўйиш ҳоллари учрайди. Хуллас, мактабда қадрлар ма-саласи устида жиддийроқ бош қотириш пайти келди.

Шаҳар ва қишлоқ мактаби бир-биридан кескин фарқ қилади. Шаҳарда деярли ҳамма нарсга мавжуд - билим олиш учун шарт-шароит му-ҳайё. Қишлоқда эса... Шундай

бўлса-да, қишлоқ шароитида ҳам билимга чанқоқ, истеъдо-дли ўсимлар талайгина. Фақат уларни қўра билиш бўлса-да, айтиш жоиз, энг аввало, ёшлар онги, дунёқарашини, ўзига нисбатан ишончи ва қатъият-ни шакллантиришда мактаб-нинг ҳизмати беқиёс. Қарерда яшайдан қатти назар, бундай ёшлар эртасини белгилайди. Биз қураётган жамиятни улар ривожлантиради. Доврўғини бандан кўтарди. Шунинг учун ҳам Президентимиз йиғинида шаҳар ва қишлоқ мактаблари орасидаги тафовутни адолат-сизлик, деб баҳолади.

Чинданам, таълим тизимини ривожлантириш, мактабларни давр талаби даражасига кел-тириш, уларнинг моддий тех-ника базасини ривожлантириш узқуни қўлаб олиб борилаёт-ган сисбатимизнинг асл моҳия-тини белгилайди. Бу умум-миллий масала. Миллат ҳаёти-га дахлдор иш. Худо хоҳласа, бу саъй-харақатлар ўз самар-асини беради. Республика Халқ таълими вазирлиғи таълим муассасалари Бош бошқарма-си бошлиғи ўринбосари Бах-тиёр Дониёров шундай дейди:

Мамлакатимизда 9727 та мактаб бор. Уларда 6 миллион 215 минг нафар ўқувчи билим олади. Бу йил 9-синфини 590 минг, 11-синфини эса 305 минг нафар ўғил-қиз тамомлади. Бар-ча мактаблар тўлиқ хатлов-дан ўтказилди. Паспорт-

Қўчқор НОРҚОБИЛ, "Қишлоқ ҳаёти" шарҳловчиси.

Кўксига қўёшни жо этган шоир

(Боши 1-бетда)
20-30 йиллар Фафур Фулом Кўхон, Фаргона, Андижон, Наманганга ўзи ишлаган "Муштум", "Ер юзи", "Камбагал дехқон" журнали, газеталар учун очерклар, мақолалар ёзиш ва халқ ҳаёти билан танишиш учун бўлса керак, кўп борган.

Албатта, шу манзилларда яшаб ижод этган шоир ёзувчи, журналистлар билан хар борада учрашган, дўстлашган, бу дўстлик умининг охиригача давом этган. Бунга ушбу китобда эълон қилинган хатлар, шеърлар, хотиралар шохид.

Фафур Фулом дўстларини соғинган, уларнинг дийдори, суҳбатига ошқан, ажойиб баҳсларининг уфқи Хофиз, Саъдий, Жомий, Навоий, Бедил, Ғузалий, Муқимий, Фуркат, Маъраблар ижоди ҳаётига тааллуқли бўлган.

30-йиллар охири 40-йилларнинг боши Алишер Навоий юбилейига тайёргарлик вақтида Усмон Юсупов (адабиёт, санъат, фан ривожига катта ҳисса қўшган давлат арбоби, халқимизнинг ноёб талантларига эътибори катта бўлган дейишди) дадам билан суҳбатда водийдаги икtidорли ижодкорларни марказга йиғиб, ушбу катта тўй ҳаракатларига жалб қилиш фикрини айтган экан. Дадам ушбу фикрни қўллаб, Тошкентга қаҳирли лозим ёзувчи, шоирларнинг номзодини ҳам кўрсатган.

Уларнинг кўпи Янгийўлда тулланган. Янгийўл театри директори Собир Азизовнинг адабий эмакдоши эса Ҳабибий домла бўлган.

Кейинчалик шу масканга йиғилган шоир, ёзувчи, олим, бастакорлар, ноёб овоз соҳиблари, актёрлар, катта санъаткорлар, эл эъзозлаган олим Фозил, ҳофизлар бўлиб тан олинганлиги ҳаммага маълум.

"Фафур Фулом Андижонда", "Устозлар хотираси" китобларини ўқир эканмиз, замон қаъридан дўстлик мавжлашиб, бир-бирининг меҳрига тўймаган инсонлар руҳи кўз ўнгимизда намойён бўлади. Шу ўринда дадамнинг шундай мисралари ёдимга келади:

Баъзан, биродарлар,
бир дўст қидириб,
Эшиклар санайман
тонг отгунча,
Сиздек дўстларимнинг
тонгдек суҳбати

Давом қилса экан
ўлиб кетгунча.
Игво йўқ, қайғу йўқ,
зулмат йўқ, ғиғон,
Шулардан зерикан азиз
жоним бор.

Ярим кеча чойга қаҳириб
келсам
Важи бор, сизлардек
меҳрибоним бор...

Хаёт қандай мураккаб, қандай хаффу хатарлар, "ур-сур", "қама-кама"лар бўлишига қарамай дўстлик, ижод давом этган.

Улар қийин вақтда ҳам бир-би-

рининг кўнглини олиб, ҳазил-хузул билан ўртадаги меҳр оқибатини йўқотган эмаслар. Борларини бир-бирлари билан баҳам кўришган.

Улар дам Андижонда, дам Кўхон-қиллоқда, дам Тошкентнинг Арпа-пояси-ю Кадубодда учрашиб шеърхонлик, мушоираю аскиялар айтишиб, ўз шеърларини мусикага солишган. Юнус Ражабий, Маъмур-жон Узоков, Ҳураҳон Султонов, Ор-тиқўжа Имомхужаевлар билан қон бўлган кўнглиларини ёзиб, замонанинг қийинчиликларига чап бериб

Дадам сақлаган ва дадамга ёзилган хатларни ўқиб, қалбим титроққа келади...

Юқоридаги китобларда эълон қилинган хатлардаги содда, санимийлик ҳарорати халигача тирик бўлган туйғу — биз авлодларнинг кўнглини жунбушга келтиради.

Яқинда музейни жиҳозлаш вақтида аям зар қозғолағар ураб асраб қўйган дадамнинг кўзойнагини зиёратчилар кўрсин учун экспозицияга қўймоқчи эдик. Афсуски, у қу-кунга айланиб қўлимда уваланиб

Муқимбазда дўстим мулла Имо-диддин, асалом!

Хазрати Саъдий илтифот қарда будаанки: "Хаёти инсоний нафас аст, ин нафасро умр ҳисобқардан лозим". Мо мулозимини ин ҳаётим.

Узингиз соғимсиз, болалар соғми, дўстлар саломати? Шу мак-туб Сизга ёзилар минутда мен соғ эдим. Уй ичим тинч, дўстлар сало-мат.

Муҳаррамхоннинг қайғуси шу сўзларда ифода топилдур:
Не илож айлай, Имоидиддин,
бақосиздур жаҳон,
Бас, бугун исқот эрур.
Маҳбубахон, Маҳбубахон.

Фафур Фулом.
1947 йил.

Муҳаммадхон Мамадалиевга,
Мулла Мамажон акага дадам кўп хат ёзган бўлсалар керак.

Кўхон қишлоққа борсалар у ки-шини зиёрат қилмай қайтмас эди-лар. 1959 йил оиламиз билан уй-ларимда меҳмон бўлганмиз. Мен хо-тирамда ёзганман. Мулла Мамажон аканинг қизи Шохзодаҳон опа иқтисод институтида ўқиган вақт-ларида бизникига кўп чиқиб турар эди-лар. Мулла Мамажон ака ҳам узоқ яшадилар.

"Муҳаммадхон МАМАДАЛИЕВГА Хурматли, азизим, қадрдоним мулла Муҳаммадхон!
Агарчи бизнинг аро йўл узоғу манзил кўп,
Вале соғинувчи кўнгли
бориб-келиб турадир.

Нима деб айтсам, сиз, меҳрибон-ларимнинг менга бўлган шунчалик жондор туйғуларинингизга жавоб бер-ган бўлар эканман?

Сиз менинг туғилган биродарим қаторисиз. Районимизнинг жонқу-ри, раҳбари, оқ сочли қаҳрамони-миз, ўртоғимиз, муҳтарам кишимиз, акамиз Нейматшоевнинг қадри ва хурмати яна ҳам баланд туради.

Менинг мўйсифид ўртоғим Нейматшоевга шу хурматимни ай-тиб қўйинг. У киши эса хурматим-ни Пахтаобод районидаги қаҳра-монларга етказди. Мен шу ўртоқ-ларимни олий мукофотлар билан қалбимдан табрик қиламан. Ҳамма-лари менинг уларга эҳтиромим қан-чалар самимий эканини ўзимдан ортиқ билдирлар, деб ўйлайман.

Дадам сақлаган ва дадамга ёзилган хатларни ўқиб, қалбим титроққа келади...

Юқоридаги китобларда эълон қилинган хатлардаги содда, санимийлик ҳарорати халигача тирик бўлган туйғу — биз авлодларнинг кўнглини жунбушга келтиради.

Яқинда музейни жиҳозлаш вақтида аям зар қозғолағар ураб асраб қўйган дадамнинг кўзойнагини зиёратчилар кўрсин учун экспозицияга қўймоқчи эдик. Афсуски, у қу-кунга айланиб қўлимда уваланиб

Муқимбазда дўстим мулла Имо-диддин, асалом!

Хазрати Саъдий илтифот қарда будаанки: "Хаёти инсоний нафас аст, ин нафасро умр ҳисобқардан лозим". Мо мулозимини ин ҳаётим.

Узингиз соғимсиз, болалар соғми, дўстлар саломати? Шу мак-туб Сизга ёзилар минутда мен соғ эдим. Уй ичим тинч, дўстлар сало-мат.

Муҳаррамхоннинг қайғуси шу сўзларда ифода топилдур:
Не илож айлай, Имоидиддин,
бақосиздур жаҳон,
Бас, бугун исқот эрур.
Маҳбубахон, Маҳбубахон.

Фафур Фулом.
1947 йил.

Муҳаммадхон Мамадалиевга,
Мулла Мамажон акага дадам кўп хат ёзган бўлсалар керак.

Кўхон қишлоққа борсалар у ки-шини зиёрат қилмай қайтмас эди-лар. 1959 йил оиламиз билан уй-ларимда меҳмон бўлганмиз. Мен хо-тирамда ёзганман. Мулла Мамажон аканинг қизи Шохзодаҳон опа иқтисод институтида ўқиган вақт-ларида бизникига кўп чиқиб турар эди-лар. Мулла Мамажон ака ҳам узоқ яшадилар.

"Муҳаммадхон МАМАДАЛИЕВГА Хурматли, азизим, қадрдоним мулла Муҳаммадхон!
Агарчи бизнинг аро йўл узоғу манзил кўп,
Вале соғинувчи кўнгли
бориб-келиб турадир.

Нима деб айтсам, сиз, меҳрибон-ларимнинг менга бўлган шунчалик жондор туйғуларинингизга жавоб бер-ган бўлар эканман?

Сиз менинг туғилган биродарим қаторисиз. Районимизнинг жонқу-ри, раҳбари, оқ сочли қаҳрамони-миз, ўртоғимиз, муҳтарам кишимиз, акамиз Нейматшоевнинг қадри ва хурмати яна ҳам баланд туради.

Менинг мўйсифид ўртоғим Нейматшоевга шу хурматимни ай-тиб қўйинг. У киши эса хурматим-ни Пахтаобод районидаги қаҳра-монларга етказди. Мен шу ўртоқ-ларимни олий мукофотлар билан қалбимдан табрик қиламан. Ҳамма-лари менинг уларга эҳтиромим қан-чалар самимий эканини ўзимдан ортиқ билдирлар, деб ўйлайман.

Дадам ҳеч бир халқнинг ҳис-туй-ғусини, сўз захирасини қамситма-ган ҳолда шу фикрни айтганлари мени хайратга солганди.

Ўзбек халқи ҳақиқатдан ҳам меҳр-муруватли халқлиги, айниқ-са, қийинчилик йиллари (уруш, қаҳатчилик, очлик, зилзила)да на-моён бўлган, бунга исбот керак э-мас.

Таълим ҳуқуқи

Тошкентдаги "Шератон" меҳмонхонасида Марказий Осиё республикалари ва Қозоғистон (МОРҚ)да таъ-лим олиш бўйича учинчи Форум бўлиб ўтди.

Унда Марказий Осиё республикалари ва Қозоғистон ҳу-куматлари ва маориф вазирликларининг юқори мартабали ва-киллари, шунингдек, донор ташкилотлари, илмий тадқиқот институтлари ҳамда академияларнинг вакиллари ҳам ишти-рок этишди. Анжуман ташкилотчиларига ЮНИСЕФ ва ЮНЕС-КО техник ёрдам кўрсатди.

Форум худди доимий ҳаракатда бўлган бирлашмадек, 2000 йил апрел ойида Дакар шаҳрида 164 мамлакат иштирокида таълим бўйича бўлиб ўтган Бутунжаҳон форумида қабул қилин-ган "Таълим ҳамма учун" (ТХУ) дастури доирасида миллий стратегияга эришишнинг олти мақсадини ишлаб чиқиш ат-рофида сиёсатчилар ва профессионаллар ўртасида минбар ро-лини ўйнади.

Форумда бешта республиканинг тўрттаси қатнашиб, (Турк-манистондан ташқари) Ўрта Осиё республикалари ва Қозо-ғистонда таълим бўйича форумнинг Резолюциясини қабул қилди. Қозоғистон Маориф вазирлиги раҳбарлиги остида ўтган учрашувда форумнинг вазифалари, таркиби ва ишчи механизми аниқланди.

Дакарда таълим бўйича ўтган Глобал форум мақсадларига доимий ва тизимли равишда ёндошишни таъминлаш, бешта республикада ТХУ доирасида ҳаракатдаги Миллий режалар якунини баҳолаш, шу республикаларда маориф тизимини ислох қилиш жараёнида халқаро агентликлар ва нодавлат таш-килотлари билан ҳамкорлиқни йўлга қўйиш аҳоли ва 2015 йилга қадар ТХУ компаниясини муваффақиятли яқунлаш учун ҳукуматлараро ҳамкорлик ва ажорат алмашишни ривожлан-тириш, бола ҳуқуқлари бўйича Конвенция (БХК), ТХУ декла-рацияси (2000 йил, Дакар форуми), Тинчлик болалар учун (ТБУ) ва Мингйилликни ривожлантириш мақсадлари (МРМ) доирасида бола ҳуқуқларига амал қилиш мажбуриятларини кенгайтириш ва тушуниш вазифалари мажзур форумни таш-кил қилишга зарурат яратди.

Форум ишини ташкил қилувчи тизимла Ижро қўмитаси, Котибият, Мавзулар бўйича ишчи гуруҳи ва Ажорат алма-шиш хизматларидан иборатдир. Таркибига МОРҚ мамлакат-лари маориф вазирлари ўринбосарлари, ТХУ бўйича мил-лий координаторлар, илмий-тадқиқот институтлари ва донор-лик агентликлари вакиллари биллаштирилган Ижро қўми-таси бир йилда икки марта учрашди. Учрашув қайси мамла-катда ўтказилса, шу давлат маориф вазирининг ўринбосари бир йил давомида Ижро қўмитаси раиси вазифасини бажа-ради.

Учрашувни қабул қилган мамлакат маориф вазири ўринбо-сари раҳбарлигидаги ва Ижро қўмитаси раиси билан бир вақтда алмашидиган котибият таркиби эса шу мамлакат ва-зирлигининг доимий ходимлари ҳамда заруратга қараб тай-инланган бошқа ходимлардан иборатдир.

Мавзулар бўйича ишчи гуруҳи маълум ижрокчи кўмиталар фаолиятдан келиб чиқиб, Ижро қўмитаси томонидан белги-ланади.

Ажорат алмашиш эса учрашувлар, даврий нашрлар, бро-шюралар, ишчи гуруҳи ва форум муҳокамалари ҳисоботла-ри ёрдамида амалга оширилади.

МОРҚнинг "Шератон" меҳмонхонасида ўтган ва таълим со-ҳасидаги ислохотларни янада чуқурлаштириш муаммолари-ни муҳокама этиб, таъриба алмашган учинчи йиллик фо-румни Ўзбекистон Маориф вазири Тўрбжон Жўраев бошқарди.

"МОРҚдаги таълимга бағишланган Тошкент Форуми ЮНИ-СЕФ учун жуда муҳим аҳамиятга эгадир ва унда учинчи анжу-ман иштирокчиларининг тўлиқ қатнашгани қувончлидир", деди ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколотхонаси раҳба-ри Бренд Вигго хоним.

Форум иштирокчиларини ЮНИСЕФнинг минтакавий ваки-ли жаноб Хуан Агилар, ЮНЕСКОнинг Алматидagi идораси бошлиғи Анжум Хак, ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги вакили Майкл Бари Лейн ва бошқалар қутлади.

"Туркистон-пресс"

Асака туманидаги 27-кутубхонада 15931 та турли соҳаларга дахлдор китоблар сақланади. Яқинда ўқувчилар-нинг янги адабиётларга бўлган эҳтиё-жини қондириш мақсадида яна 35 минг сўмлик янги китоблар хари-д қилинди.
СУРАТДА: кутубхоначи Мавлудахон Ғозиева китобхоналарнинг бири билан суҳбатлашмоқда.
Х.АРАББОВЕВ олган сурат.

"Меҳрдан даво топдим"

"Инсон энг аввало соғлиғини йўқотмасин экан. Хаста одамнинг кўнглига на қувонч ва на бир кулгу сийғиди? Дунё қўзига тор кўриниб кетади. Шундай пайт-да бир кўнгли сўровчиға, дилга юпанча берувчи ши-рин сўзга зор бўларкин киши, - дейди Тамара опа Ҳошимова. - Айниқса, юрак хасталиғи жуда нозик бўлади. Шу дәрдинга даво топиб берган инсоннинг бошидан тилло сочига ҳам тайёр эдим. Даволандим. Яратганга шукр, бугун таним соғ, кўнглим хотиржам".

Бу суҳбат бир ойна олдин бўлиб ўтганди. Тамара опа Тошкент авиация ишлаб чи-қариш бирлашмаси қошида-ги И.Эргашев номи тиббий-санитария қисмида даволан-ганини, айниқса, юрак-кон-томирлари касалликлари бўлими бошлиғи Аҳрор Ҳам-роев ҳақида кўп илиқ гаплар-ни айтганди. Суҳбат деярли ёдимдан ҳам кўтарилиб кет-ганди. Яқинда бир танишим қариндошининг ўша жойда, Аҳрор Ҳамроев қўлида даво-ланаётганини айтганди, ўша суҳбат яна хотирамда жонлан-ди. Касалхонага танишим би-лан бирга бормоқчи бўлдим.

Сабаби, ҳақиқатан ҳам одам-лар таърифлаганидек бўлса, онамни шу ерга олиб келиб даволатишни кўнглимга туг-

дим... Одамлар айтганчалик бор экан. Касалхона ҳақиқатдан ҳам жуда шинам. Бир қарашда шифохонага эмас, оромгоҳга ўшайди. Касалхона деганда залларида дори-дармонлар-нинг хидлари анқиб турган бир маскан гавдаланарди қўз ўнгимда. Бу ерда бутунлай бошқача манзара. Хоналар, йўлаклар топ-тоза. Яқинда шифохона боз шифокори Хусниддин Насриддиновнинг саб-ҳаракати билан бўлим таъмирланиб, керакли жи-ҳозлар, тиббий ускуналар келтирилибди.

Аҳрор акани беморлар хо-насида топдим. Муруват деганда кўпчили-гимиз кимгадир ниманидир улашмоқчи тушунмиз. Мух-

тожга ёрдам қўлини қўзиш, унинг оғирини енгил қилиш улғу иш. Лекин муруватнинг ёзилмаган, айтилмаган қирра-лари ҳам бор. Назаримда, ўқис дилларни ширин калом билан руҳлантириш, хаста жонларга шифо бериш ҳам улғу муруват. Шундай муқад-дас туйғулар туфайли ҳаёт завкли, суорули ва бардавом-дир. Аҳрор ака 2000 йилдан бери юрак-кон томирлари касалликлари бўлимида иш-лаб келмоқда. 1990 йили Мос-квада бод касалликлари бўйича илмий иш ёклаган. Тиббиёт фанлари номзоиди, олий тоифадаги шифокор.

Лекин у эришган энг катта унвон — бу киши-лар ишончи, хур-мати ва меҳри, десак хато бўлмас. Юқорида биз муқаддас туйғу дея ата-ган — муҳтобларга ёрдам қўлини қўзиш, хаста кўнгли-ларга шифо улаиш — булар-нинг ҳар иккиси ҳам бу дар-гоҳда йўлга қўйилганлигини-гувоҳи бўлдим.

— Бу шифохонага келганим-га 11 кун бўлди, - дейди кек-са бемор Учқун Қодиоров. — Ҳаёт экан, умрим давомида кўп касал-хонада даволан-дим. Яшашга бўлган умидим ҳам анча сўниб қолганди, тўғриси. Бу ерга келиб, чина-кам меҳр кўрдим, муруват кўрдим. Бугун эса ана шу меҳр сабаб хаста юрагим со-ғаймоқда.

— Шифохонамизда дори-дармонларнинг деярли 80-90

ТИББИЁТ

га 11 кун бўлди, - дейди кек-са бемор Учқун Қодиоров. — Ҳаёт экан, умрим давомида кўп касал-хонада даволан-дим. Яшашга бўлган умидим ҳам анча сўниб қолганди, тўғриси. Бу ерга келиб, чина-кам меҳр кўрдим, муруват кўрдим. Бугун эса ана шу меҳр сабаб хаста юрагим со-ғаймоқда.

— Шифохонамизда дори-дармонларнинг деярли 80-90

УЛАР ҚАҲРАМОН БЎЛИШДИ

9 май куни Чеченистондаги "Динамо" стадионида содир этилган қўпурувчилик юзасидан тергов ишла-ри давом этмоқда.

Олиб борилаётган қидирув ишлари натижада минбар ос-тига портлатиш мосламаси 2003 йил ўрнатилган, деган хулосага келинмоқда. Чунки бир йил му-қаддам айнан ўша стадионда 9 майда содир бўлган портлаш каби қўпурувчилик амалга оширилган ва уч миллионер халок бўлган эди. Террорчилар қўлаган мақ-садиға эриша олишмагач, иккинчи ва учинчи мосламани хура-катга келтиришмай қўлай пайт пойлаган бўлишлари му-кин. Ҳозирда терактни амалга оширганлиқда гумон қили-ниб, беш нафар чечен миллиатиға мансуб шахс қўлга оли-нган. Россия президенти Владимир Путин Чеченистонға таш-риф буюриб, расмийлар доирасида теракт оқибатлари юза-сидан мулоҳаза юритди.

Маълумки, ушбу воқеалардан сўнг Президент Путин Аҳмад Қодиоровни "Россия Қаҳрамони" олий унвони билан, Чече-нистон Давлат кенгаши раиси Хусан Исмаилов эса "Ҳасо-рат" ордени билан мукофотлашга қарор қилган эди. Таш-риф чоғида у ана шу ордонларни халок бўлганларнинг оила аъзоларига топширди ва уларга таъзия изҳор этди.

Кеча Чеченистон Давлат Кенгаши раислиғига Таус Жаб-роилов тайинланди.

ҲАЗО СЕКТОРИДА НИМА ГАП?

Ҳазо секторидида ўлдирилган олти нафар Исроил ас-карларининг жасади ақинларига қайтарилди.

Reuters хабарларига қўра, "Испом жиҳоди" ва "Ал Ақса жомоаси" экстремистлари аскарлар жасадини миср-ликлар орқали Исроил армиясига ет-казишган.

Жангарилар аввалига ўлдирилган аскарлар жасади эвазига Исроил ар-мияси Ҳазо секторини тарк этиши ва қўлга олинган жангариларни озод қилишни сўрашган эди. Лекин Фаластин ҳукумати экстремистларнинг бундай йўл тутаётганликлари қоралади ва улардан халок бўлган исроиллик аскарларни тезроқ ўз ақин-ларига топширишни талаб этди.

МУСОДАРА ҚИЛИНАДИ

Грузия давлати Аджария муқтор ўлкасининг собиқ бошлиғи Аслан Абашидзе ва унинг ақинлари мол-мул-кини мусодара қилади.

Бу ҳақда Грузия ИИВ бошлиғи Георгий Барамидзе Ботумида бўлиб ўтган матбуот конферен-циясида баёнот берди.

Барамидзе сўзига қўра, ҳар қанча қаршиликлар бўлса ҳам Абашидзега қарши мол-мулки мусо-дара қилиниши керак. Унинг қай-си йўл билан давлат орттиргани ҳаммага маълум. Абашидзе Аджар-ия ўлкаси аҳолисида узоқлашти-рган ўн миллионлаб долларлар халқнинг ижтимоий таъмино-тига сарфланмади. Грузия ИИВнинг берган маълумотларида Аслан Абашидзе ҳокимиятдан кетгандан сўнг Аджария ўлка-сидаги унинг-тарafdорларидан турли қўринишда катта миқ-дорда жанговар қўроллар йиғиб олинганлиги келтириб ўтил-ган.

ТЕРРОРЧИЛАРДАН НОРОЗИ

Ироқда "Ал-Қоида" террорчилари томонидан аме-риқалик бизнесмен Тик Бергнинг ваҳийлиларга ўлди-рилиши ироқликларнинг ақарияти қоралаган.

"Тарқатилган видеолардаги қотиллик америкалик аска-рлар томонидан ироқлик асирларни қўрлашга қарши жанга-рилларнинг жавоби", дея келтирилади "Ал-Қоида"нинг сайт-ларида.

Ироқ аҳолиси эса бундай номаъқулчиликдан норози. Улар-нинг фикрича, бу воқеалардан сўнг Ироқда қўрбонлар сони ортиб бориши мумкин.

АҚШ коалицион қўчлари эса ҳамон Ироқда "Маҳди армия-си" жангариларини бартараф этишда давом этмоқда. BBC хабарига қўра, Мухтод Ал Садр тарафдорлари назорати о-стидаги Нахоф шаҳри ва Қарбалада коалицион қўчлар "Маҳ-ди армияси"га қучли зарба беришган. Тўқнашувлар натижа-сида 25 дан зиёд жангарилар йўқ қилингани айтилмоқда.

МЕКСИКА ОСМОНИДА НУЖЛАР

Мексика ҳарбий ҳаво қўчлари шов-шувларга сабаб бўлган видео ёзувни намойиш этишди.

Жорий йилнинг 5 мартда Мек-сиканинг Кампече штати осмон-ида қўрқлаш ишларини олиб бо-раётган ҳарбий учувчилар гаройиб воқеа гувоҳи бўлишган. Яъни улар 3500 метр баландлиқда 11 та но-маълум учар жисмларни қўришган. Номаълум учар жисмлар ҳарбий самолётларни анча масофагача қу-затиб борган ва ўларидан оловли из қолдириб қўйиб бўлишган.

Учувчиларни ҳайратга солган нарсас 11 та номаълум учар жисмдан фақат учтасини радар пайқаган, холос.

INTERNET хабарлари асосида Ш.САНАЕВ тайёрлади.

Оз бўлса-да ёрдамим тегаётганидан таскин топаман. Инсон ҳам жисмонан, ҳам маъ-навий жиҳатдан соғлом бўлсин экан. Тўғриси, жис-мадаги касалликни дори-дар-мон, муолажа билан давола-са бўлади. Маънан мажруҳ-лики-чи? Унинг давоси бор-ми? Март ойининг сў

